

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2022-614

5.7.2022

Gjensidige Forsikring ASA

Ansvar

Fall fra stillas – er forsikringsselskapet "den ansvarlige" – skadelidtes undersøkelsesplikt – fal. § 7-6 og fel. § 9 nr. 1.

Klager falt i 2015 ned fra et stillas sikrede hadde fått oppført og skadet håndleddet. Klager rettet erstatningskrav mot sikrede. Sikrede opplyste i prosesskriv 13.6.16 at han ikke hadde bygningsforsikring, og dermed ingen ansvarsforsikring som dekket klagers tap. Under rettsmekling ble det kjent at sikrede hadde en innboforsikring. Sikrede og klager inngikk rettsforlik i mai 2016, men ikke til hinder for at klager kunne fortsette saken mot forsikringsselskapet. Klager rettet krav under innboforsikringen, og det ble tatt ut stevning i 2020. Forsikringsselskapet, hvor innboforsikringen var tegnet, opplyste i et prosesskriv i august 2020 at boligen var del av et sameie. Undersøkelser viste at sameiet hadde en bygningsforsikring i Gjensidige Forsikring (selskapet), og klager rettet da krav om erstatning under ansvarsforsikringen 5.2.21. Selskapet avslo kravet og viste til at kravet var foreldet, jf. fel. § 9 nr. 1. Selskapet viste blant annet til at selv om det kan være uklart om selskapet er "den ansvarlige", kan ikke klager tilkjennes særlig lang tid til å bringe forsikringsforholdet på det rene før foreldelsesfristen starter å løpe. Klager bestred at kravet var foreldet og mente blant annet at selskapet måtte være "den ansvarlige", og at fristen først startet å løpe da klager ble kjent med eksistensen av forsikringen, hvilket var i august 2020. Nemnda kom til at klagers krav var foreldet, herunder at klager innenfor en "ikke særlig lang frist", ikke hadde foretatt adekvate undersøkelser for å avdekke om sikrede hadde en ansvarsforsikring som del av en bygningsforsikring.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 231 000 (med tillegg av forsinkelsesrenter fra 9.3.16),
kr 165 000 (med tillegg av forsinkelsesrenter fra 21.7.18), kr 125 000 (med tillegg av
forsinkelsesrenter fra 12.3.22)

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for personskade under sikredes ansvarsforsikring, herunder spørsmålet om kravet er foreldet.

Sikrede har en ansvarsforsikring med følgende dekning:

Erstatningsansvar for skade på tredjemanns person eller ting når:

- sikrede er erstatningsansvarlig i egenskap av eier/bruker av den forsikrede eiendom
- sikrede er erstatningsansvarlig i henhold til gjeldene rett
- skaden er konstatert i forsikringstiden
-

Utover dette dekkes også:

Byggherreansvar:

- Erstatningsansvar sikrede pådrar seg i egenskap av eier av den forsikrede eiendom når det utføres rehabilitering, ombygging av eksisterende bygningskropp eller vedlikehold av bygningens ledninger i grunnen.

Klager utførte i 2015 blikkenslagerarbeider for sikrede som byggherre. Det ble avtalt at sikrede skulle sette opp stillasene som klager kunne arbeide fra. Sikrede sendte blant annet følgende SMS til klager 13.8.15:

... Det er ikke min jobb å sette opp stillasene for deg. Jeg har tilbudt deg å låne stillasene mine og å hjelpe deg å sette det opp som en tjeneste, men da under mine tidsfrister. Dette kan på ingen måte brukes mot meg. Fungerer det ikke for deg må du skaffe stillas du setter opp selv, eller leie en kran. Nå tilbyr jeg deg tjenester jeg ikke trenger å gjøre, men som jeg er villig til å gjøre for deg for å få arbeidet utført. ...

Klager falt ned fra stillasene i februar 2015 og skadet håndleddet.

Klager rettet krav om oppgjør for håndverkertjenester og krav om erstatning for personskaade mot sikrede. I prosesskriv datert 12.5.16 provoserte klager fremlagt informasjon om sikrede hadde "*... en bygningsforsikring og har undersøkt om ikke denne innebærer ansvarsdekning*".

Sikrede opplyste i prosesskriv datert 13.5.16 at "*(sikrede) har ikke bygningsforsikring og dermed ingen forsikring som dekker saksøktes skade*".

Under rettsmekling 26.5.16 ble det kjent at sikrede hadde en privat ansvarsforsikring i If Skadeforsikring. Sikrede og klager inngikk rettsforlik, men ikke til hinder for at klager kunne forfølge kravet overfor forsikringsselskapet.

Klager tok deretter ut stevning mot If i 2020. If avviste ansvar i saken under henvisning til at ansvarsforsikringen ikke gjaldt ansvar "som eier" av fast eiendom. If opplyste i prosesskriv i august 2020 at boligen var en del av et sameie, og klager ble i august 2020 kjent med at sameiet gjennom bygningsforsikringen hadde en ansvarsforsikring i Gjensidige (selskapet). Saken mot If ble stanset i februar 2021.

Klager rettet krav om erstatning under sameiets ansvarsforsikring 5.2.21. Etter noe korrespondanse mellom partene, avslo selskapet kravet 10.9.21 under henvisning til at kravet var foreldet.

Klager krever erstatning under sikredes ansvarsforsikring og bestrider at kravet er foreldet.

Etter fel. § 9 foreldes et erstatningskrav tre år etter skadelidte "fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige". Fristen må etter bestemmelsens ordlyd første ledd starte å løpe når klager fikk eller burde fått kunnskap om selskapet som ansvarlig. At det gjelder en særskilt foreldelsesfrist med særskilt friststart og fristavbrudd overfor ansvarsforsikringsselskapet, følger også av rettspraksis og litteratur, jf. eksempelvis Rt. 2007 s. 1665 og Røed, Foreldelse av fordringer (2019), s. 1177.

Klager var ikke kjent med at han utførte arbeider på en eiendom som inngikk som en del av en sameieeiendom. Klager fikk først positiv kunnskap om ansvarsforsikringen i selskapet i 2021. Sikrede opplyste i prosesskriv at han ikke hadde bygningsforsikring, og denne forklaringen var troverdig da han pliktet å gi opplysning om det foreligger ansvarsforsikring, jf. fal. § 7-6. Det var dessuten i hans interesse å opplyse om dette. Klager hadde derfor ingen mistanke om at dette svaret var uriktig, og kan ikke klandres for å ikke ha gjort ytterligere undersøkelser. Det kan derfor ikke kreves at klager skulle ha kontaktet alle landets ansvarsforsikringsselskaper. Undersøkelsesplikten kunne ha stilt seg annerledes dersom det var snakk om en tvungen ansvarsforsikring.

Selskapet avviser ansvar og anfører at kravet er foreldet.

I litteraturen er det uenighet om ansvarsforsikrer er å anse som "den ansvarlige". Det synes imidlertid å være lagt til grunn at en skadelidt uansett ikke kan tilkjennes særlig lang tid for å finne ut av forsikringsforholdet.

Klager har en generell undersøkelsesplikt etter foreldelsesloven, hvilken tilsier at klager må kunne forventes å utvise rimelig aktivitet for å få brakt på det rene hvem som er "den ansvarlige".

Sikrede opplyste forut for rettsmeklingen at han ikke hadde noen forsikring i det hele tatt. Under meklingen opplyste han at han hadde en forsikring, men at han mente at denne ikke var løpende på skadetidspunktet. Dette illustrer at sikrede ikke fremstod å ha oversikt over egne forsikringer. Klager kunne og burde derfor på eget initiativ brakt på det rene hvilke forsikringer som kunne vært relevante.

Fal. § 7-6 første ledd sikrer at denne undersøkelsesplikten enkelt kan oppfylles gjennom egne henvendelser til selskapene. I det norske forsikringsmarkedet vil man generelt fange opp ca. 75 % av tegnede forsikringspoliser ved å tilskrive If, Gjensidige, Tryg og Fremtind. For alle praktiske formål dekker man det øvrige markedet ved å tilskrive Storebrand, Eika, Frende, KLP, Codan og Protector.

De samme undersøkelsene som ble gjort i 2020 kunne vært gjort i 2015 eller i 2016.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om klager har krav på erstatning under sikredes/sameiets ansvarsforsikring, herunder om kravet er foreldet.

Nemnda forstår saken slik at partene ønsker å behandle foreldelsesspørsmålet separat. Spørsmålet om sikredes ansvar er omfattet av bygningsforsikringens ansvarelement for ansvar når sikrede "er ansvarlig i egenskap av eier/bruker av den sikrede eiendom" drøftes derfor ikke. Nemnda legger videre til grunn at det ikke er bestridt at sikrede er omfattet av sameiets bygningsforsikring.

Selskapets ansvar under en ansvarsforsikring foreldes etter de samme reglene som gjelder for sikredes erstatningsansvar, jf. fal. § 8-6 annet ledd.

Den generelle foreldelsesregelen for erstatningskrav er fel. § 9 nr. 1. Det er ikke lagt frem informasjon som tilsier at en annen regel kommer til anvendelse. Bestemmelsen sier at foreldelsesfristen begynner å løpe "den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige".

Klager har rettet krav om erstatning for personskade etter fall fra stillas. Ut fra den fremlagte dokumentasjon er det ubestridt at klager fikk kjennskap til "skaden" og sikrede som "den ansvarlige" senest ved uttak av søksmål mot sikrede i mai 2016. Dette kravet ville da vært foreldet i mai 2019. Kravet ble imidlertid gjort opp med forlik i 26.5.16.

Kravet mot selskapet er et selvstendig krav, og foreldelse av dette kravet skjer uavhengig av avbrytelse av det underliggende kravet mot sikrede, jf. Rt. 1999 s. 7. Klager rettet krav om erstatning mot selskapet 5.2.21. Hvis kunnskapskravet gjelder kunnskap om skadevolder, er kravet mot selskapet foreldet, jf. fel. § 9 nr. 1 og ovenfor.

Spørsmålet blir derfor om formuleringen "den ansvarlige" omfatter kun skadevolder, eller også dennes ansvarsforsikringsselskap, slik at fristen skytes ut hvis klager får kunnskap om ansvarsforsikringsselskapet senere enn kunnskap om skadevolder. Dette spørsmålet er ikke avklart. Nemnda behøver imidlertid ikke ta stilling til det fordi den mener klager "fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap" om forsikringen på et slikt tidspunkt at kravet uansett vil være foreldet.

Klager har fremlagt motstridende opplysninger om når han fikk kunnskap om at boligen var en del av et sameie, og at sameiet hadde bygningsforsikring. I brev til selskapet 5.2.21 sier klager at:

Etter flere års arbeid med saken, under saksforberdelsen av tingsrettssaken, har If anført at deres forsikring ikke gjaldt forsikringstakers ansvar "som eier" av eiendom, og at selskapet derfor ikke er ansvarlig. Det ble samtidig kjent for (klager) at (klagers) eiendom var en del av ovennevnte sameie og at den var forsikret i Gjensidige gjennom sameiets forsikring. Dette er bakgrunnen for at kravet nå fremmes mot Gjensidige.

Ut fra denne forklaringen hadde klager kunnskap om forsikringen i forbindelse med forliket våren 2016, og et krav meldt i februar 2021 er i så fall foreldet. Samtidig sier brevet imidlertid at klager fikk kjennskap til at eiendommen var en del av et sameie "i fjor høst" – altså høsten 2020. Det gis ikke noen forklaring på hvorfor det ble foretatt nye undersøkelser høsten 2020, og nemnda finner det mest sannsynlig at opplysningen om slik kunnskap i forbindelse med tingrettssaken er korrekt. Klager hadde da fått beskjed om at innboforsikringen ikke dekket ansvaret, men forliket sier likevel at klager står fritt til å reise et direkte krav mot en mulig ansvarsforsikring. Klager må altså ha vært klar over muligheten for alternativ forsikring, jf. også provokasjonen nevnt nedenfor, og det er naturlig å anta at dette var knyttet til kunnskap om en bygningsforsikring for sameiet.

Uansett mener nemnda at klager "burde" skaffet seg slik kunnskap før høsten 2020. Formuleringen "burde skaffet" pålegger skadelidte en aktivitetsplikt, jf. også Rt. 2000 s. 1338, hvor retten i forhold til Y § 15, jf. fel. § 9 nr. 1 legger til grunn at "den ansvarlige" omfatter yrkesskadeforsikrer, men legger til:

Men i og med at tvungen yrkesskadeforsikring er en lovbestemt forsikringsordning med relativt enkle regler i § 5 om hvilket forsikringsselskap kravet skal rettes mot, og med en særregel ved manglende forsikringsdekning i § 7, kan skadelidte ikke tilstås noen særlig lang frist for å finne ut hvem kravet skulle eller kunne rettes mot

Spørsmålet blir da om klager innenfor "ikke" "særlig lang frist" har foretatt adekvate undersøkelser i forhold til muligheten for å være dekket under en ansvarsforsikring som del av en bygningsforsikring.

Klager fremprovoserte i prosesskriv av 12.5.16 opplysninger om sikrede hadde en bygningsforsikring som inkluderte ansvarsforsikring. Sikrede opplyste i prosesskriv 13.5.16 at sikrede ikke har "... *bygningsforsikring og dermed ingen forsikring som dekker saksøktes skade*". Begge sider var her representert ved advokat. Den aktuelle bygningsforsikringen var tegnet av sameiet, og ikke av sikrede. Det er ikke grunnlag for å anta at sikrede var klar over at han var medforsikret under denne forsikringen for sin andel av sameiet, og heller ikke at denne bygningsforsikringen også inneholdt ansvarsforsikring. Etter at sikrede hadde inngått forlik med klager om utbetaling av kr 60 000 i mai 2016 hadde sikrede heller ikke noen grunn til å forfølge forsikringsspørsmålet nærmere.

På den annen side hadde heller ikke klager noen umiddelbar grunn til å anta at sikredes opplysning var feil, jf. at sikrede har plikt til å opplyse om "han har" ansvarsforsikring etter fal. § 7-6 første ledd annet punktum og også økonomisk motiv for å gi slik opplysning for å slippe å dekke skaden selv. Samtidig er det helt uvanlig at en bolig ikke har bygningsforsikring, og klager var åpenbart klar over muligheten for at slik forsikring forelå. Det måtte da fremstå som nærliggende for en advokat å sjekke grunnboken for å avklare eierforholdene med sikte på å etablere hvem som var eier av bygningen og om det forelå en bygningsforsikring. Klager ville ved å søke i eiendommens grunnbok fått opplysninger om at bygningen var del av et sameie, og ville også om han hadde foretatt de aktuelle undersøkelsene våren 2016 fremfor å vente til høsten 2020, fått kunnskap om ansvarsforsikringen i selskapet våren 2016. Selskapet har påpekt at klager ved å kontakte fire forsikringsselskap ville ha dekket omkring 75 % av markedet. Ved å kontakte omkring seks selskaper til, ville klager i all hovedsak dekket hele markedet.

Både hensynet til avklaring av rettslige spørsmål, hensynet til sikring av bevis og hensynet til at et forsikringsselskap skal få oversikt over sine forpliktelser tilsier at skadelidte må ha en plikt til å foreta relativt enkle undersøkelser rimelig raskt etter at man er blitt klar over skaden og skadevolder. Det er vanskelig for et ansvarsforsikringsselskap å kontrollere et krav som meldes seks år etter at den innledende ulykken fant sted. Det er ikke gitt noen forklaring på hvorfor klager ventet fra forlikstidspunktet våren 2016 til høsten 2020 med disse undersøkelsene. Selv om det ikke dreide seg om tvungen ansvarsforsikring som omhandlet i Rt. 2000 s. 1338, og klager derfor må gis rimelig tid til å finne ut av forholdet, er ikke dette grunn til å la være å undersøke spørsmålet i flere år. Nemnda mener derfor kravet mot selskapet er foreldet.

Klager krever dekning for sakskostnader. Nemnda kan ikke se noe grunnlag for et slikt krav når hovedkravet er foreldet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Lars Enger Barnholdt (selskapsrepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).